

Ženíjní materiální a technické zabezpečení vševojskové armády v obraně

Podplukovník Jaroslav Pichovec

Použití jaderných zbraní v soudobých operacích nedává podmínky jenom k rychlým změnám v bojových a operačních situacích, ale i k rychlým změnám zásob materiálních prostředků všeho druhu pro zabezpečení pokračování v operaci. Přesto že jsou kladeny přísné požadavky na udržení vysokého tempa boje a operace a na zabezpečení vysoké manévrovosti vojsk na bojišti, může docházet i k takovým situacím, kdy týlové útvary a zařízení svazků, armády i nadřazeného nebudou schopny plně zabezpečit potřebným materiálem a prostředky operační sestavy na směrech jejich činnosti. Může dokonce dojít i k tomu, že vojska budou nucena zmírnit tempo pohybu a vyčkat přísunu materiálních prostředků pro zabezpečení pokračování v operaci. Tim může být nepříteli umožněno soustředit operační zálohy k protiuđerům s cílem zastavit postup armády a popřípadě donutit buď část sil, anebo celou armádu k postupnému přechodu, i když na dočasnou dobu, do obrany.

Armáda může tedy přecházet do obrany pouze částí sil a na časově — z hlediska ženíjní přípravy obrany — velmi krátkou dobu. Vyjdeme z předpokladu, že armáda přejde do dočasné obrany na jeden až dva dny. Na tuto dobu třeba usměrnit i činnost ženíjního týlu i organizaci zásobování vojsk ženíjním materiálem a prostředky.

Toto období ženíjního materiálního i technického zabezpečování obrany bude náročné na potřebu kapacity dopravních prostředků k přísunu hlavně protitankových min a trhavin. Bude nutno dovedně plánovat a využívat dopravní kapacity od vojsk a speciálních dopravních jednotek a útvarů a široce rozvinout prostředky a metody mechanizace nakládacích a vykládacích prací.

Současně s organizací ženíjního materiálního zabezpečení obranné operace třeba vojska vybavit materiálními prostředky i k dalšímu pokračování (přechodu) v útočné operaci. Je třeba splánovat a provést doplnění a přípravu pohyblivých zásob ženíjních prostředků na všech stupních

k zabezpečení možného přechodu svazků armády z protizteče nebo protiuđeru do útočné operace. Tato opatření nejsou či nebudou náročná pouze pro armádu (její týl), nýbrž budou náročná i na týl frontu, který bude nucen při přechodu armády do obrany učinit různá opatření k tomu, aby vojska nezůstala — při spotřebování svých pohyblivých zásob — bez materiálních prostředků.

Vzhledem k časovým normám na přípravu obranné operace bude třeba ženíjní prostředky, zvláště protitankové miny a ženíjní techniku potřebnou pro přípravu ženíjních opatření protiatomové ochrany a zatarasování, včas přisunout k vojskům. Front bude armádě přisunovat ženíjní prostředky buď z předsunuté frontové základny nebo častěji z rozdělení předsunuté frontové základny.

Stačí-li železniční brigáda frontu upravit železniční směr nebo nestačil-li nepřítel v důsledku vysokého tempa přechodu útočné operace železnici zničit, bude výhodné využít železniční dopravy k přísunu ženíjních prostředků k armádě. Vyhoda přísunu ženíjních prostředků po železnici vyplývá z potřeby např. dopravních prostředků pro přísun protitankových min. Pro 50 000 protitankových min bakelitových je třeba asi 32 železničních vagonů „Z“ a pro převoz tétoho množství min by bylo třeba asi 210 nákladních automobilů V3S.

Při přechodu armády do dočasné obrany projeví se následkem časové tísně i ztížená situace v organizaci ženíjního technického zabezpečení. Při plánování úkolů ženíjního zabezpečení vycházíme z početního a technického stavu ženíjní techniky. Stroje je třeba podrobit technické prohlídce a určit, které je nutno předat k opravě a kterým je možno vzhledem k jejich technickému stavu zvýšit počty průběhu motohodin.

S opravárenskou kapacitou je třeba účelně hospodařit a v bojových nařízeních pro ženíjní technické zabezpečení stanovit pořadí oprav s důrazem na ženíjní techniku, potřebnou k plnění úkolů ženíj-

ního zabezpečení protiatomové ochrany, raketového dělostřelectva, zatarasování apod.

Při organizaci ženíjního zabezpečení a stanovování rozsahu náplně ženíjních úkolů budeme přihlížet ke ztrátám ženíjní techniky z předchozí útočné operace a někdy přičítáme ke ztrátám i stroje, nutné vyčleněné k středním a generálním opravám po předepsaném průběhu moto-

hodin. Ztráty vyplývající ze zásob motohodin neovlivní však nějak výrazně celkové ztráty ženíjní techniky.

Současné s přípravou techniky k plnění úkolů ženíjního zabezpečení obrany třeba perspektivně připravovat s určením pořadí i techniku, potřebnou k ženíjnímu zabezpečení útočné operace po přechodu armády z úspěšné protizteče a protiúderu do útoku.

ORGANIZACE ZÁSOBOVÁNÍ A PŘISUNU ŽENIJNÍHO MATERIÁLU

Při ujasňování potřeby ženíjních materiálních prostředků vyjdeme z předpokladu, že armáda přechází do obrany částí sil — čtyřmi divizemi — a že nebude zesilována ženíjnými silami.

Při určování rozsahu přísunu ženíjního materiálu vycházíme z času, který budou mít vojska armády k dispozici na přípravu obrany a z možnosti „zpracování a spotřebování“ přísouvaného množství materiálu vojsky. Při rozboru potřeb materiálních prostředků vyjdeme dále z předpokladu, že armáda má k dispozici pro přípravu obrany dva dny.

Hlavním druhem přísouvaného materiálu, představujícího maximální potřebu kapacity dopravních prostředků, jsou protitankové miny, potřebné k přehrazení nejdůležitějších směrů a prostorů v obranném pásmu armády. Protitankové miny přísuneme především skupinám a odřadům, určeným k manévru zátarasu (pohyblivým odřadům zatarasovacím divize i armády i jednotkám z ženíjní zálohy, předurčeným k manévru zátarasu) a to ještě v rámci doplňování pohyblivých zásob ženíjních prostředků podle plánu zásobování, zpracovaného ještě pro útočnou operaci. Zásoby protitankových min, určené pro manévry zátarasu, musí být v neustálé pohotovosti. Miny jsou buď uloženy na zemi nebo lépe podle situace z částí uloženy na zemi a z částí na minových zatarasovacích nebo jiných vozídech, přízpusobných k rychlému kladení minových polí. Jednotky a útvary, určené k manévru zátarasu zřizují minová pole a připravují ničení podle plánu zatarasování a rozkazů příslušných ženíjních náčelníků.

Miny pro armádní pohyblivé odřady zatarasovací mohou být — pokud budou uloženy na zemi — v pásmu armády uloženy v jednom nebo ve dvou prostorech zhruba na výši svazků druhého sledu armády.

Při doplňování pohyblivých zásob ženíjních prostředků pro případ přechodu svazků armády z obrany do útoku třeba

si uvědomit, že pohyblivé zásoby budou nižší než jsou jejich předepsané počty. Budou zmenšeny koeficientem odpovídajícím ztrátám ženíjních sil a prostředků, jako např. minových zatarasovačů, automobilní dopravní techniky apod., z předchozí útočné operace.

Všimněme si blíže potřeby ženíjních materiálních prostředků pro obrannou operaci, případně zabezpečení přechodu armády do útoku.

Pro zatarasování v obranném pásmu armády je třeba asi 50 i více tisíc protitankových min.

Poznámka: Dva pohyblivé odřady zatarasovací položí za dva dny . . . 12 až 18 tisíc PTMí; ženíjní prapor pomocí skluzů položí za dva dny . . . až 18 tisíc PTMí; k tomu: dvě divize prvního sledu položí svými POZY . . . až 4 tisíce PTMí; 2/3 až 1 ženíjní prapor u divizí prvního sledu, přidělený pro zatarasování, položí . . . 12,6 až 18 tisíc PTHí;

Celkem 46,6 až 58 tisíc PTMí

tj. průměrně asi 50 tisíc PTMí.

Za předpokladu, že front přidělí armádě pro zatarasování 50 i více tisíc (podle počtu divizí) protitankových min např. kovových, bude třeba na jejich přísun vyčlenit dopravní prostředky s kapacitou asi 440 tun. Do uvedeného počtu není zahrnuta potřeba min k doplnění pohyblivé zásoby min dělostřeleckých útvarů a svazků. Tato potřeba bude poměrně malá, neboť dělostřelci při opuštění palebných postavení protitankové miny zdvihají.

Další značnou potřebu přísunu vyžadují trhaviny. Největší spotřeba trhavin (pro ženijní přípravu, protiatomovou ochranu a ničení) je u motostřelecké i tankové divize. Divize by potřebovala při přípravě pásma obrany v maximálním rozsahu během dvou dnů na vrbudování všech krytů pro obrněné transportéry, dvou okopů a jednoho krytu pro tank, krytů pro všechny tahače a raketometry a jiné práce asi 50 tun trhavin včetně ničení. To je maximální potřeba. Přihlédneme-li však k tomu, že $\frac{1}{3}$ techniky využije k ukrytí přirozených vlastností terénu, okopy pro $\frac{1}{3}$ techniky budou provedeny stroji a pouze okopy pro $\frac{1}{3}$ techniky budou provedeny trhavinami, sníží se potřeba trhavin při požadavku jednoho okopu pro tank na 15 až 20 tun včetně přípravy ničení. Za předpokladu této minimální potřeby bude třeba přisunout do pásma armády o čtyřech divizích 60 až 80 tun trhavin, což představuje hodnotu asi 67 až 90 tun včetně obalů. Dále je třeba začlenit do přísunu ženijních prostředků i protipěchotní miny (PPMi) v celkové počtu asi 5 tisíc o průměrné váze i s obaly asi 10 tun.

K uvedeným druhům ženijního materiálu je třeba připočítat přísun náhradních dílů (ND), potřebných pro opravu ženijní techniky, k vytvoření zvýšených zásob ND i k vytvoření a k doplnění pohyblivých zásob ND u dílenských jednotek. Hodnota přísunu ND pro vševojskový, tankový i ženijní svazek může dosáhnout až 10 tun. Celková hodnota přísunu ND v armádě může dosáhnout 40 až 50 tun. Dále je třeba do přísunu začlenit doplnění zásob spotřebního materiálu v hodnotě asi 20 až 30 tun.

Za těchto předpokladů dosáhne hodnota potřebného přísunu:

a) pro přípravu obrany během dvou dnů:			
— 50 tisíc PTMí K . . .	440 tun		
— 4,5 tisíc PPMí . . .	10 tun		
náhradní díly . . .	40 až 50 tun		
spotřební materiál . . .	20 až 30 tun		
Celkem 510 až 530 tun			

b) k tomu:

- doplnění pohyblivých zásob základních dávek trhavin pro vozidla, případně min pro dělostřelectvo, různý ženijní materiál a prostředky u druhů vojsk a divizí 150 až 200 tun

— doplnění pohyblivých zásob žen. materiálu a prostředků ve skladech vševojskových a tankových útvarů a svazků, spotřebovaných před přechodem do obranné operace	asi 200 tun
Celkem 350 až 400 tun	

Podle tohoto přehledu může dosáhnout požadovaná hodnota přísunu až 930 tun během dvou dnů, tj. průměrně 450 tun denně. Do uvedeného počtu tun není zahrnut přísun materiálu na stavbu opevnovacích objektů. Potřebná kapacita dopravních prostředků k přesunu uvedeného množství ženijního materiálu může být uhrazena např. vyčleněním buď celé nebo části automobilní rotu automobilního praporu armády a případně části nákladních automobilů od automobilní rotu armádní ženijní brigády. V některých případech může být nedostávající se kapacita uhrazena hlavně svazky druhého sledu armády, jakož i dopravními prostředky ženijních praporů, pracujících v operační hloubce „přisunem na sebe“.

Svazkům prvního sledu bude ženijní materiál přisunován zpravidla péčí armády z ženijních skladů v pohyblivé armádní základně (PAZ). Vzdálenost ženijních skladů v PAZ od předního okraje obrany může být různá. Při přechodu z útočné do obranné operace po přemístění PAZ za vojsky, může být jejich vzdálenost od vojsk v soulase s předchozím požadavkem, aby se neodloučily od vojsk kolem 80 km. Hloubka operační sestavy po přeskupení svazků může dosáhnout až 100 i 150 km. Prostor PAZ bude v tomto případě až za operační sestavou armády.

Ženíjní materiál z armádních ženijních skladů může být v obranném pásmu armády předsunut a rozložen na jednom, dvou (i více) směrech podle jejich důležitosti a šířky pásma obrany s cílem jak zkrátit vzdálenosti přísunu, tak vytvořit zálohy ženijních prostředků k úhradě ztrát po jaderných úderech nepřítele, k zabezpečení obranné operace armády i k zabezpečení činnosti vojsk na směrech.

Armádě bude přisuzován ženijní materiál frontem podle situace jeho dopravními prostředky zpravidla z ženijních skladů v oddělení předsunuté frontové základny (OPFZ). V dalším může být armáda zásobována buď z OPFZ nebo i z předsunuté frontové základny (PFZ).

Svazkům a útvarům budou z prostředků ženijních skladů v PAZ přisunovány ještě další ženijní prostředky jako koutové odražeče, filtry na vodu, krumpáče, lopaty, elektrocentrály apod. Z frontových ženijních skladů (i ženijních opraven) může být armádě přidělována i střední a těžká ženijní technika jako kompresory, buldozéry apod. podle potřeby vyplývající z úlohy a místa armády v operaci frontu.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat ženijní materiální přípravě protiztečů a protitůderů a materiálnímu zabezpečení vojsk armády při jejich přechodu do protitůtku. Pro obrannou operaci je třeba vy-

tvorit POZŮm a ženijním zálohám materiálně výhodné podmínky a zabezpečit jim nerušený přísun protitankových min a trhavin zvláště pro manévr záтары. Zásoby ženijních prostředků třeba rozmístit na předvídaných směrech jejich spotřeby, buď je uložit na zem nebo je podle možnosti udržovat jako pohyblivou zásobu na dopravních prostředcích. Zásoby, spotřebované v obranné operaci se v jejím průběhu doplňují. Po odrazení nepřátelského útoku a po protitůderu se přisunují přednostně (nepodařilo-li se přejít do útoku) PTMí, trhaviny, prefabrikované objekty polního opevnění hlavně pro VS armády, svazků a jiné prostředky.

POŽADAVKY NA ORGANIZACI ŽENIJNÍHO TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ

Při organizaci ženijního technického zabezpečení obranné operace armády vycházíme z kapacity a možností dilenských prostředků, které budou v obranném pásmu armády působit. Při přechodu z útočné do obranné operace upravíme pořadí oprav ženijní techniky a jejího návratu po opravě k vojskům. V prvním pořadí opravíme techniku, potřebnou pro zřizování minových polí, základových jam pro opevnovací a ochranné objekty, pro úpravu, udržování a zřizování cest, pro dřevařské práce apod.

U armády (4 divize bez posílení ženijními útvary) jsou ženijní pojiždné dílny začleněny u každého motostřeleckého i tankového pluku i divize, u ženijní brigády a speciálních ženijních útvarů armády. Jejich počty podle typů dosahují hodnoty: 24 souprav ŽPD 1, 9 — ŽPD 2, 4 — ŽPD 3 a 1 — ŽPD 4, jimiž lze při jedné směně provést za den 73 běžných (BO) a 3 střední (SO) opravy. Při plánování opravárenské služby vycházíme z toho, že dilenské prostředky nemají plnou dilenskou kapacitu. Část kapacity ztratily v předchozí útočné operaci a část ztratí i v obranné operaci, takže jejich kapacita může dosáhnout maximálně hodnoty asi 80%. To znamená, že během dvou dnů mohou organické dilenské prostředky vrátit vojskům v různých časových intervalech ženijní techniku po provedení 118 BO a 4 SO. Normohodiny na provedení SO, hlavně těžší ženijní techniky do rozpracování a materiálního zabezpečení méně náročné technologie oprav, jsou značně vysoké. Opravy tohoto typu budou přejímat převážně dilenské prostředky frontu.

U vševojskové armády uvedeného složení dosahují tabulkové počty ženijní techniky včetně elektrocentrál různých

typu, s nimiž armáda zahájila útočnou operaci, hodnoty asi 1550 kusů. Při přechodu armády z útočné do obranné operace dosáhl počet ženijní techniky v důsledku předchozích ztrát hodnoty o 15 až 20 % nižší (včetně strojů, předávaných do GO a strojů, vyžadujících náročnou SO) a klesl z plného tabulkového počtu asi na 1250 kusů. Během dvou dnů přípravy obranné operace mohou dosáhnout ztráty techniky vyžadující BO, SO nebo GO 15 až 20 % (průměrně 18 %), k tomu nenávratné ztráty asi 5 až 10 % (průměrně 8 %). To znamená, že z prací na přípravě obrany bude vyřazeno jako nenávratné ztráty dalších 100 strojů a k opravě různého typu bude předáno asi 230 strojů.

Z 230 strojů může si vyžádat 150 ks (65 %) — běžnou, 35 ks (15 %) — střední a 45 ks (20 %) generální opravu. Srovnáme-li možnosti organických opravárenských prostředků (118 BO a 4 SO během dvou dnů při jednoduché směně) s předpokládáními vyřazeními strojů vyžadujících asi 150 BO a 35 SO (mimo GO), docházíme k závěru, že hodnota organických dilenských prostředků k BO, při prodloužené směně dilenských prostředků, v podstatě postačuje. Kapacita dílen však kryje pouze asi 10 % potřeby na SO. Proto bude třeba, aby nedostávající se kapacita byla armádě buď zcela, nebo (obvykle) z části uhažena vyčleněním části kapacity frontových prostředků ve prospěch armády, nebo přidělením strojů, opravných v předchozích dnech a poškozených v předcházející útočné operaci. Potřebu vyčlenění opravárenské kapacity nebo navrácení strojů posoudí podle důležitosti úkolů náčelník ženijního vojska frontu.

Při plánování chodu opravárenské služby ženijního vojska a předvídaní návratu

opravené techniky z opravárenských zařízení k vojskům přihlížíme i k dalším okolnostem. Převážnou část ženijní techniky tvoří technika automobilní nebo tanková s účelovými zařízeními, přičemž opravy automobilní a tankové techniky patří do oboru činnosti orgánů tankového a automobilního technického zabezpečení, opravy účelových zařízení ženijní techniky do oboru orgánů ženijní technické služby. Proto při plánování opravárenské služby ženijního vojska v operaci třeba navázat velmi těsnou součinnost s orgány tankového a automobilního technického zabezpečení a upřesnit s nimi, podle pokynů a směrnic velitele, jak organizaci vyprošťování a odsunu ženijní techniky (druhy a pořadí vyprošťování a odsunu), tak i vyčleněnou kapacitu automobilních a tankových opraven pro opravu podvozků účelových zařízení ženijních strojů.

Při organizaci technického zabezpečení klademe zvláštní důraz na technické zabezpečení svazků prvního sledu. Tyto zabezpečíme dílenskou kapacitou a dílenskými prostředky a specialisty, vyčleněnými hlavně z ženijní brigády nebo speciálních ženijních útvarů a seskupenými do ženijních komplexních opravárenských skupin. Při jejich vyčleňování nutno předvídat a plánovat jejich návrat do bojové a operační sestavy při zahájení protizteče, protiúderu a zvláště při přechodu svazků armády do protiútku.

Opravárenské prostředky frontu, působící ve prospěch armády, pokračují ve své činnosti z předchozí útočné operace v opravárenské zóně s organizovanými opravárenskými rajóny se shromážděnými poškozené ženijní techniky. Poškozenou techniku z opravárenských rajónů a techniku, kterou mohou opravovat svazky prvního případně druhého sledu, je vhodné přisunovat vyprošťovacími a odsunovými jednotkami a útvary vševojskových útva-

rů, svazků i armády do nařízených shromáždění poškozené ženijní techniky.

Prostory rozmístění ženijních dílenských prostředků v obranné operaci při jejich opravárenské činnosti volíme tak, aby byly pokud možno na směru protizteče a protiúderu, aby nepřekážely svazkům armády při jejich manévru a aby je bylo možno vhodně a včas začlenit, bez náročnějšího manévru, do sestav svazků a armády po jejím přechodu do další útočné operace.

Rozvíjí-li se příznivě útočná operace frontu na směru rozhodující činnosti frontu jinou armádou, přejde obvykle armáda do dočasné obrany pouze s organickými dílenskými prostředky bez pomoci frontových prostředků. Činnost dílenských prostředků armády bude potom třeba zaměřit hlavně na opravy ženijní techniky pro zatarasování a zemní práce. Technika armády, předaná v předchozí útočné operaci do opravárenských zařízení frontu a opravená, bude obvykle přidělována k doplnění techniky u svazků rozvíjejících úspěšné frontovou operaci na úkor armády, která přešla do dočasné obrany k zabezpečení např. boků útočného uskupení operační sestavy frontu.

Z uvedených požadavků na organizaci ženijního technického zabezpečení u vševojskové armády vyplývá, že úsilí musí být zaměřeno na správné, ekonomické a plánovitě využívání ženijních opravárenských prostředků. Značný problém je vyprošťování a odsun ženijní techniky do hnízd poškozené techniky k osám činnosti opravárenských zařízení nebo do shromáždění poškozené techniky. Závisí na výsledku dohody součinnosti technických orgánů ženijního vojska s orgány automobilního a tankového technického zabezpečení do jaké míry bude úkol vyprošťování, odsunu a nakonec i oprav splněn.

Organizaci ženijního materiálního a technického zabezpečení budeme v současné době věnovat zvláštní pozornost, péči a rozvíjet ji. Problémy organizace ženijního týlového zabezpečení musí rozpracovávat orgány ženijního týlu ve vzájemné spolupráci s orgány vševojskového a operačního týlu a orgány automobilního a tankového technického zabezpečení.

Nestačí teoreticky stanovit potřebu přísunu ženijního materiálu jako alikvotní díl přísunu tzv. „ostatního materiálu“, nýbrž i kapacitu vyčleněných dopravních prostředků tak, jak je to vžito u jiných druhů materiálu jako nepř. munice, pohonných hmot apod.

Při organizaci a plánování tankového a automobilního technického zabezpečení třeba uvážit i potřebu ženijního vojska.